

Vokiečių kariuomenė prasilažė į Krimą

Atlante povandeniniai laivai iš vienos britų vilkstinės nuskandinti 14 prekybos laivų ir vieną karo laivą

Speciaus pranešimas. Vyriausioji FIURERIO būstiniė. X. 29. Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša:

Per atkaklias kovas pėstininkų divizijos, bendradarbiaudamos su kariniu oro pajėgu junginiais, forsovo priėjimą prie Krimo pusiasalio. Pralažius smarkiai sustiprintas priešo gynimosi pozicijas, nuo spalio 18 iki 28 d. iš viso buvo paimiti 15.700 belaisvių ir paimita arba sunaikinta 13 tankų, 109 patrankos ir daugybė kitos karo medžiagos.

Pradėta persekoti sumuštą priešą.

VYRIAUSIOJI FIURERIO BŪSTINIĖ. X. 29. Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša:

Kaip jau pranešta specialiai komunikate, pėstininkų divizijos, bendradarbiaudamos su kariniu oro pajėgu junginiais, per atkaklius kovas forsovo priėjimą prie Krimo pusiasalio. Pralažius smarkiai sustiprintas priešo gynimosi pozicijas, buvo paimita nuo spalio 18 iki 28 d. iš viso 15.700 belaisvių ir paimita arba sunaikinta 13 tankų, 109 patrankos ir daug kitos karo medžiagos. Pradėta persekoti sumuštą priešą.

Rumunų kariuomenės daliniai užėmė ir išvalė nuo priešo viena sala, esančią Azovo jūros šiaurės vakaru pakraštyje.

Doneco baseine sajungininkų kariuomenės daliniai ir toliau sėkmėmis persek'ojo bégantį priešą. Šiauriniam rudoje apsupamuoju puol'mu ispanu „Mėlynoji divizija“ užėmė kellas vietoves ir vėl paėmė didesnį skaičių belaisvių.

Dieną ir naktį s'iprū kosos lėktuvų junginėj apmétė Maskvą soročiai amžiomis ir padegamomis bombomis. Buvo pasiebėti didžuliai gaisrai ir sprogimai. Kitų puolimai iš oro buvo nukreipti į Leningradą.

Ištisas dienas viest, povandeniniai laivai iš vienos į Angliją ir Gibraltara plaukusios vilkstinės, nežiūrint stiprius apsaugos, nuskandino 14 priešo prekybos laivų su dideliais krovinių, bendros 47.000 tonų talpos, ir vieną britų laivą naikintoja. Tuo būdu didžiausios tos vilkstinės dalis buvo sunaikinta. Tik nedidelis skaičius mažesnių laivų išvengė sunaikinimo.

Naktį į spalio 29 d. prie Anglijos p'etvakarių pakraščio kosos lėktuvai bombardavo uostą Jrengimus ir tiekimo imones. Praėjusiai nakti paskirti britų bombonešai be pasiekimo mėgino pul'i vakarų ir vidurio Vokietiją.

Nuo spalio 22 iki 28 d. karinės

britų oro pajėgos neteko 48 lėktuvų. Per tą pa'i laiką kovoje prieš Didžiąją Britaniją vokiečiai neteko septynių lėktuvų.

BERLIN. Dėl šios dienos karo vadovybės pranešimo DNB papildomai payré:

Krimo pusiasalis, prie kurio

priėjimas yra paim'as, savo trimis ketvirtadaliais sudaro pavieniu so-dybų nusė'a visiškai lygų plokščiai kalnai. Sumušti bolševikai jau per se'oja. Sovietams gresia pavojus ne-ekti šios tvirtovės, iš kurios jie vis dar tikėjosi galésiai pulti vokiečių kariuomenės sparną. Tuo pačiu jie neteko didžiosios dalies galimumų judėti Juodojoje jūroje.

Likusiose frontuose puolamiej veiksmai sekmingai varomi toliau. Vokiečių ir vengru kariuomenė kasdien vis toliau išsiveržia į Doneco kasyklų sritį, versdamas sovietus čia nuolat trauktis. Vokiečių smingamieji bombonešai bombu kruša apmēto sritį aplink Maskvą. Ir Leningradas buvo temstanči bombarduotas.

Italų lėktuvų mūšis su anglų laivais Viduržemio jūroje

BERLIN. X. 29. DNB iš karinių sluoksnių patyré, kad italų torpediniai lėktuvai 10 km. į šiaurę nuo Bardijos — Solumo zonos spalio 25 d. pastebėjo britų laivyno dalį. Italų lėktuvai švintant ēmė britų laivus pulti. Britų junginys tuo

toliau. Smarkus atsišaudymas ne-sukliudė italų lėktuvams užimti pa'ojaugiai puolamajā pozicijā. Italų aviacijos leitenantas Starnis, kaip tik aškiai žiūrėjo po juo plaukusi britų kreiseri, nusileido iki 10 metrų viršum vandens ir iššovė torpedą. Lėktuvas tuo vėl pakilo.

Jo jgula pastebėjo smarkią liepsnā ir stiprą sprogimą. Italų žvalgyba kitą ryta pastebėjo 2 km ilgio naftos dėmę jūros paviršiuje. Dėmė buvo aiškiai apibrekšta ir nerodė jokių tolesnių žymybių. Spėjama, kad kreiseris yra nusken-dešas.

Kolchozų žemė atiduodama asmeninei ūkininkų nuosavybei

Kaip tvarkomas ūkis Rytuose

BERLIN. Apie naują santvarą Rytuose, kuriuri pakeisti komunistų nevarką ir sauvaliavimą, informuojame. Šių organizacijų se patiria ma, jog jau dabar, nors karas dar nėra baig'as, iš vokiečių pusės jau buvo imtasi tokiu priemoniui: žemė, kuri kolektyvinuose ūkuose dirbantiems ūkininkams iki šiol buvo paves'a į asmeniniam naujinimui, pereina į aškirių ūkininkų asmeninę nuosavybę ir iš jos nebūs imama mokesčių ar bet kokiu mokėjimu. Jei bus gerai nurodintas derlius ir gerai atlik'a rudens seja, štite aškirių žemės sklypai galės būti dvigubai padidinti.

Vokiečių valdžios organai rūpinasi, kad ūkininkai gautų reikiama gyvulinų kiekį. Už žemės ūkio produkcijos

tus, pristatyti iš kolektyviniu lauku ir privačiu žemės sklypu, vokių organai mokesčius išteisintas ir teis'ingas kainas, kurios žymiai prašoka sovietų valdymo meiniu mokėtasi už valstybei tiekiamus produktus kainas.

Be to, tam tikromis priemonėmis pasirūpinta, kad niekada daugiau nebeturėtų viešos kapitalistinių išnaudojimo metodai.

Pagaliau, svarbu yra ta, kad ti-

kybos laisvė yra visu pilnumu su-

gražinta.

Vokietijos kariuomenės vado Prancūzijoje pranešimas

PARYŽIUS. Kariuomenės vadas Prancūzijoje pėstininkų generolas von Staelnagelis Prancūzijos gyventojams paskelbė štokuojančią pranešimą: „Aš pranešau prancūzų vyriausybei, kad Vokiečių Reicho Flureris laikinali atidėjo sušaudy-

ma kitų jkaitu už abi žmogžudystes Nantes ir Bordeaux miestuose. Tuo būdu visiems prancūzams duodama paskutinę proga prisidėti prie nusikalstimo išaiškinimo į darbu irodysti, kad jie pasmerkė niekšingus žydymus. Kiekvienas prancūzas turi suprasti, kad jis pats gali padėti išaiškinti balius nusikalstelius, kad jis tuo pat metu gali išgelbėti nuo sušaudymo savo tautiečius ir kartu taip pat gali prisidėti prie jam artimų karo belaisvių paleidimo. Vokiečių karinės pajėgos Prancūzijoje būtu laimingos, jeigu nereikėtu taikyti tokiu priemoniui, kaip iš šiol.

VICHY. Spalio 29 d. vyriausybės žinios paskelbtas įstatymas, kuriuo buvusiems aukėto laipsnio masonų ložų nariams uždrausta tarnauti Prancūzijos kolonijinės valdžios įstaigose tiesi Prancūzijoje, tiek ir Prancūzijos kolonijoje. Valdininkai ir tarnautojai civiliai, kuriuos paliečia šis įstatymas, yra atleisti neribotam laikui.

SIRIJA PASKELBTA „NEPRI-

KLAUSOMA“

ZENEVA. „United Press“ iš Londono praneša, jog ten buvę oficiai pranešta, kad Anglia pripažinus „nepriklausomą Sirijos valstybę“. Karalius Jurgis Sirijos pranešimui

Amerika reikalauja karinių bazių iš Kinijos

TOKIO. „Hoši Šimbun“ iš New Yorko praneša, kad ten informuoti su šiuo tvirtinimu labai abejojama.

PRAHA. Spalio 29 dieną trum-pai viešėjo Prahoje Reicho SS dalinių vadas ir vokiečių policijos viršininkas Himmleris.

da derybas sudaryti d'�nei su-tarčiai skolinimo ir nuomojimo įstaigomis pagrindu, taip pat rodo į tokius ket'nius. Pranešime sakoma, kad Junginės Valsybės, išsigydamos karines bazes, nori susi-tpirinėti Japonijos apsuipimą. Tai laikoma juo primytinėsnu reikalu, iš kurių būtų galima išsigydinti. Sovietų Sajunga, kaip apsupamojo fronto narys, nustojo savo reikšmės.

BEAVERBROOKAS SUSIRGO DU-

SULIU

NEW YORKAS. Associated Press iš Londono praneša, kad pasak britų informacijos, paskutinėmis dienomis valsybės ministeriui lordui Beaverbrookui prasidėjo sunkus dusulio priepluoliai, ir tuo būdu galima iškėtis, kad jis pasitraukdar nepasibaigus jo tarnybos laikui.

„prezidentui“ telegrafo nusiuntės savo linkėjimus. Kaip pranešime pažymėta, po tam tikro laiko tu-

rinti būtų sudaryta su Sirija są-junga. Esąs svarstomas klausimas siusti britų pasiūlin' į Damaską.

ADANA. Nežinomi asmenys pagėgė Bagdado komunistų organo „Saut Aš-Saab“ spaustuvę. Visos mažinios ir dideli popieriai iš ekilių sudege.

NEW YORKAS. Detroitie sustrei-kavo kulkosvaidžių fabriko darbininkai. Jie reikalauja pakelti al-gas. Imonėje dirba pusantro tūkstančio darbininkų. Joje gaminami kulkosvaidžiai aviacijai.

Susišaudymas dėl dezertyrų prie Mandžiūrijos sienos

KSINKINGAS. Kvantungo ar-mijos spaudos skyrius praneša, kad sovietų dezertyrus, kurie prie Hungčungo peržengė Sibiro Mandžiūrijos sieną, apsaudė sovietų pasienio apsaugos dalinių, kai tie sovietų dezertyrai jau buvo patekę į Mandžiūrijos teritoriją. Mandžiūrijos pasienio apsaugos dalinių, išgirdę tuos šūvius, iргi pradejo žaudyti. Vienas savanorių darbininkų dalinys paėmė į ne-laisvę tuos sovietų dezertyrus. Netrukus laukiamas tolimesnis pranešimui.

Paslaptingasis Roosevelto žemėlapis

Wilhelmstrassės pareiškimas

suestatytas Pietų Amerikos žemė-lapis.

Wilhelmstrassėje buvo pareikšta, kad čia, gal būt, ir yra tas žemėlapis, kuriuo rėmėsi prezidentas Rooseveltas savo žinomoje radijo kalboje, nes, net tiesiogiai paprašius žurnalistams, jis nepajėgė parodyti šio tarjamai vokiečių grobimo tikslus irodančio žemėlapio, tvir'tindamas, jog negali išduoti čia tarpininkavusio

gandą. Dėl reakcijos į Roosevelto kalbą Vokiečių reikia konsta-tuoti, kad jis nepajėgė atremti jam daromą melagių ir klastotojo priekaišto. Rooseveltas — tatai galima esą aškiai pasakyti — išsisukinėjės. Ir jei jis jaudinasi dėl polemisko tono, kuriuo Vokiečiųje atsiliepiama į jo žmėjatus, tai dėl tos galima iš pasakyti: tokiam taip ir reikia. Prieš šį kon-

statavimą nieko negali pasakyti ir kai kurie rafinuoti skonio žurnalai, kuriems tokie pasakymai užkliauva.

Kurgi tas žemėlapis?

Klausia vokiečių spauda Rooseveltą

BERLIN. Visa spauda tėsia aštria polemiką prieš Rooseveltą. Laikraščiai te proga nurodo vakarinienos spaudos konferenciją, per kuria Jungtinii Valstybių prezidentas atsisakė paskelbtį tą panaikiškai vokiečių žemėlapį. Tačiau Amerikai padalinti, lygiai kaip laikam vokiečių manifestą pasaulio tikyboms panaikinti. Prezidentas savo atsisakymą motyvavo tuo, kad turi saugoti tų tariamų dokumentų išleidę.

"Deutsche Allgemeine Zeitung" pabrėžia, jog tokia atodairai pas žmogų, kuris su šaltu kraujo nori žmonių, yra jaudinanti. Laikraščiai tollau konstatuoja, jog Rooseveltui visai nerūpi įrodyti tų dokumentų tikrumą, o rūpi tik tos kurstomosios medžiagos sukeltas efektas.

"Berliner Boersenzeitung" kalba apie nuostabiai nevykusius vaidmenis, kurį Jungtinii Valstybių prezidentas te proga suvaldino. Pasak laikraščio, štoto nusikalstamo darbo primityviausias reikalavimas yra turėti parengtus dokumentus tam suklastotam tvirtinimui įrodyti. Tačiau laikraščiai reiškia nuomonę, kad štote vaidinimo netikslumai pas Rooseveltą rodo jo bégédikumą ir pažymetinį neautrumaną, kas, kaip pabrėžia laikraščiai, yra tipingos jo žydiško krauso žymes. Tačiau pasaulio viešoji nuomonė, kiek ji nera suterorizuota tarptautinio žydiško nuomonės sudarymo, pareiškia laikraščiai baigdamas, vis primygintinai statys Amerikos prezidentul klausima: kur yra tas tariamas žemėlapis?.

Churchillis keisiąs vyriausybę

NEW YORKAS. "New York Daily News" praneša, kad iš privatinių New Yorko diplomatininių šaltinių patirta, jog Churchillis esas nutarę atsisakyti nuo tų Anglijos vyriausybės narių, kuriuos pastarosiomis dienomis smarkiai puolė anglų visuomenę. Be to, tenka laukti didesnio vyriausybės pertvarkymo. Manoma, kad pasitrauksių karo ministeris Margessonas ir lėktuvų gamybos ministeris Moore - Brabazonas, Anglijos ambasadoriu Vašingtone Halifaxą pakeisias dabartinius Anglijos aviacijos ministeris sir Archibald Sinclairas. Churchilli jo patarėjai išpėjė, ir jam nurodė, kad tam tikru Anglijos gyventojų sluoksnį pasipiltinimą dėl nepakankamos anglų paramos Sovietų Sajungai esas pasiekęs aukščiausią laipsnį.

Tik betarpškas nuraminimas galis sutrukdyti karinės gamybos

Pulkininkas J. Petruitis

Kaič jie mus sušaudė

54

Taip ir yra, neapsirinkame: netrukus išgirstame širdi veriantį garsą „pach-pach“, kuris dar labiau prislegia niauriu mūsų nuotaiką. Pulkininkas J. S. ir kapitonas J. taip rūpestingai organizavo mūsų kauniškių grupes žygį, kad nė vienas neliktų pasilsėti. Pamatę nusilpusi, stipresneji tuoju turi paimti ir vesti arba neštis.

Ties Smilovičių miesteliu, kuris yra kilometro atstume dešinėj mūsų plento pusėj, pradomas pro šalį, enkavedistų vadas mus pagudė:

— Valgyti aš jums negaliu duoti, nes aš nieko neturiu, bet vandens, — tai gausite.

Penki kilometrai nuo čia, sako, yra upė. Ten duosiu jums atsigerti, nusiprausti ir paisėti.

Neapsakomai apsidžiaugėm. Dabar mes patys stengiamės greičiau eiti, kad tik greičiau pasiektume tą upę, tą brangujį vandenį vandenėli. Mes nieko daugiau nerorme, tik vandens, vandens, brangaus vandenėlio! „Matyt, geras žmogus tas enkavedistų vadas, — kalbame tarp savęs, — kad jis pažadėjo duoti mums ir vandens atsigerti“. Gal ir nebūtų toks geras, jei ir mūsų palydovai enkavedistai nebūtų pavarge.

Vokiečių spauda apie padėtį protektorate

BERLIN. „Voelkischer Beobachter“ idomiai pavaizduoja plėtotę, privėdusią prie dabarinės padėties protektorate. Laikraštis pastebi, kad šalyje svinčiam žmogui keletas oficialų pranešimų apie mirties sprendimus Čekoslovakijos gyvenojamais daugeliu atveju padarė staigus plėtotęs paašréjimo įspūdžius. Iš tikruju, konstatoja laikraštis, priešvokiškų veiksmų pradžia siekia jau kelius mėnesius atgal. Laikraštis toliau rašo: Šiuose įvykiuose reikala eina ne apie kokias nors del vidaus politikos ar ūkio sąlygu susidariusias gynimosis prieš Reichą jėgas, o tik apie plėtotę, kurią paskatino Londono čekiskai — žydiškai — komunistinės emigrantų kliks. Kai 1941 metų rugpjūčio 28 d. SS - Obergruppenfuehreris Heidrichas, kaip Reicho protektorius pavaduootas, perėmė apsirugsio Reicho pro-

tektoriaus von Neuratho pareigas, vokiečių saugumo įstaigos jau buvo surinkusios medžiagą, iš kurios buvo neabejotinai matyti laukiamas pasikėsinimas.

Laikraštis tollau konstatuoja, kad čekų pasipriešinimo grupes sudarė protektorato administracijos nariai, mokytojai, privatūs asmenys, tačiau, svarbiausia, kelebas buvusios Čekoslovakijos karaliuomenės generoli, kurie visi buvo paruošę planą, pasinaudodami surinktais ginklais, suorganizuoti savo rūšies čekišką gynimosi grupę. Ypatingas valdmuo teko čia taip pat dabar paleistajai „Sakalų“ organizacijai.

Buves ministeris pirmininkas Elias ir buvęs vyriausasis Prahos burmistras Klapka — konstatuoja tollau laikraštis — aiškiai įrodytais valstybę išduodančiais veiksmais yra stoje prieš Vokietiją. Vienas

aukštas čekų žemės ūkio ministerijos valdininkas sabotavo visas priemones, kurias vokiečių protektorato administracija buvo įsakius imtis žemės ūkio gamybai pakelti. Komunistų agitatoriai, svarbiausia, kurstė čekų žydus trukdyti sabotaze veiksmais protektorato gamybą.

Keletė savaičių prieš išaiškinant valstybės išdavikus, Londono radios megino dar suaktyvinti teroristus, ragindamas juos imtis boikoto.

Cia tad buvo paskutiniai išcriptai ženkli plėtotės, — pastebi „Voelkischer Beobachter“, — nuo kurios veda tiesus keliais prie jau žinomų vokiečių kontrpriemonių, kurių Reicho protektorius pavaudutojas dar labu ēmési ir kurios, palyginus su planuotųjų pasikėsimų sunkumu, visiškai néra aštrios.

Žinios iš Rytų fronto

BERLIN. X. 29. Spalio 28 d., kaip ir ankstyvėnėmis dienomis, vokiečių kariuomenė apsaudė sunklaušiomis baterijomis Leningrado kariūnius talkinius. Buvo planingai teisiamas tiekimo įmonių apsaudymas apsuptuojame mieste. Milžiniškių dūmų kamuolai ir gaisrai liudijo apie gerą vokiečių artillerijos darbą. Vokiečių kovo lėktuvai, kurie taip pat prisdėjo prie kovų dėl Leningrado, numetė bombas į ginklavimosi fabrikus. Po aviacijos puolimo stebėtojai konstatavo du milžiniškus gaisrus.

BERLIN. X. 29. Rytų fronto vienamieji ruože, kaip praneša CDBN, vokiečių karo aviacija sukovos į smingamaisiais lėktuvais smarkiai puolė sovietų kariuomenės telkinius ir gynimosi pozicijas. Maskvos srityje buvo numesta bombų ir šaudoma iš lėktuvų į sovietų užimtas vietas. Sovietų pozicijose kilo didelių gaisrų ir sprogių. Per tuos karo veiksmus buvo išsprigdinti du amunicijos sandėliai. Buvo sunaikinta daug tankų, kurie stovėjo parengti kovai tam tikrose vietose arba dalyvaujant žygiotėje. Taip pat buvo sunaikinta daug autovežimų. Vokiečių lėktuvai, nusileidami žemai, puolė sovietų zenitines baterijas ir patrankų posūkius, kuriu visa eilė buvo sunaikinta. Leningrado srityje vokiečių aviacijos lėktuvai sugriovė

nusilpnėjimą ir sunkios politinės krizes pasireiškimą. Cia dar prisidėja tai, kad sovietai nesenai vėl padarė tiesioginį ir smarkų spaudimą Anglijos vyriausybei.

svarbius geležinkelius. Buvo pulta 14 traukiniai, kurie buvo iš dalies smarkiai sužaloti. Vienas traukinys buvo visiškai sunaikintas.

BERLIN. X. 29. DNB iš karinių sluoksnų patyrė:

Spalio 28 d. viename Rytų fronto ruože sovietų lėktuvai dalyvavo smarkiamis oro mūšyje. Per sekmingas kovas, kurių metu boiseviukai neteko 17-kos lėktuvų, ypatinėi pasižymėjo savo smarkiai puolimais išpanu naikintuvali.

BERLYNAS. X. 29. DNB iš karinių sluoksnų patyrė, kad vienam vokiečių priešakinės saugos daliniui, prasiveržusiam per sovietų gynimosi liniją į vakarus nuo Maskvos, spalio 27 d. pavyko pamatyti vieną sovietų aerodromą ir apginti ji nuo sovietų priešpuolių, kol atžygiau daugiau vokiečių kariuomenės. Per to aerodromo puolima šarvuotosios vokiečių pajėgos pa-

teko į kritišką padėtį. Tas dalinys buvo žymiai prašokę savo dienos uždavinį ir grėsė pavojus pritrūkti skysto kuro. Sarvuočių kareivai apie savo dalinio padėtį panaudėjo informavimo tollau buvusias vokiečių divizijas ir nekantriai laukė pristant kuro. Staiga vakarų pusėje jie pamatė lėktuvą Ju 52 rikiuotę, kurią lydėjo Messerschmittai naikintuvali. Lėktuvai nusileido vienoje pievoje ir iškrovė kurą. Tuo tarpu atskridusios lėktuvus ir kuro iškrovimai saugojo greitomis pastatytozenitinės patrankos iš priekius lėktuvus lydėjė naikintuvali. Šakinės saugos dalinio ir atskridinė Vokiečių lėktuvų motorų užimo prievolė keli rusų lėktuvai buvo tuoj ženitinės artillerijos nuvartyti, o iš jų vokiečių naikintuvali nusileido. Trumpam laikui praslinkus, sarvuočių kareivai pripildė tankų bankus skysto kuro ir po neilgos kovos užėmė netolimą aerodromą.

Generolo Gaullio kompanija sudaro vieni žydai

PARYŽIUS. Dėl buv. generolo de Gaullo pareiškinių žydų kongresu pirmiūninkui Dr. Wiso, kad Prancūzijos žydai ilgainiui atgaus savo nuosavybę, „Paris Soir“ rašo apie de Gaullio priklausomybę nuo žydų plutokratijos. Pasak laikraščio, de Gaullio planai nudžiugins viso pasaulio žydus. Buv. generalas de Gaullis, panašiai kaip jo buvęs meisteris, vis labiau klimpta savo nusikalstamose klaidose. De Gaulliui nebéra kitokio, nes žydai kasdien vis labiau sutraukia apie jį savo tinklą.

Kaip irodyma „Paris Soir“ mini, kad gaullistų propagandą Londono veda žydas Georges Boris, buvęs Leono Blumo bendradarbis, antras žydas Schumannas, kuris kiekvieną vakarą kalba per anglų radiją, ir trečias žydas Bernheims. Techniškai propagandai vadovauja, kaip atžymiai laikraštis, kažkoks Labarthe, kuriam padeda žydė Weill. „Prancūzų kariniams kabinetui Londone“ priklauso žydų draugas Brogesas ir žydas Reichenbachas. De Gaullio šalininkai Londono finansinė tarnyba yra

žydų Rozano Mathewso ir Tilgės rankose. Prancūzų kalba Londono leidžiamam laikraščiui vadovauja žydas Weiskopfas, kuris dabar vadinas Bombaultas.

VAŠINGTONAS. Prezidentas Rooseveltas pasiraše įstatymą, kuriuo suteikiami 5,985 milijono dolerių kreditų pagal pagalbos Anglijai įstatymą. Toliau prezidentas pasiraše potvarkį, pagal kuri pravesti Anglijos pagalbos įstatymą pavidala „Office of Emergency Management“.

Cia, prie tos upės, ilsėjomės gal pusantrios valados. Paskui pasigirdo pora šūvių, komanda stot, „skorėj, skorėj“, eilėmis po keturis į plentą. Man beguliint taip sustingo kojos ir taip jas skaudėjo, kad aš visai nebegalėjau jų pajudinti. Bet mylimų draugu, Stasiuko J. ir Jono G. pakeltas nuo žemės, pasikabinęs ant jų rankų, su didžiausiu skausmu, dantis sukančes, pradėjau jas vilkti pažemiu. Aukštyn pakelti jų negalėjau né vieno centimetro. Lygiu plentu eiti kur kas lengviau, negu kupstuota pieva, nes nereikėjo kilnoti kojų, užteko jas, visu svoriu pasikabinus ant draugų rankų, tik perstatinti vis pirmyn. „O jūs brangus draugai, — manau sau: — jums patiemis taip sunku keliauti, o čia dar ir mane turit tempti, geriau mane čia paliktumėte.“

Jau visai temstant, priėjome dideli miškų pušyną, į kurį mus visus suvedė kairėj plento pusėj, liepė išsirikiuoti eilėmis po trisdešimt žmonių arti vienas kito, sėsti, nekrutėti ir nekalbėti. Tą visą po pušimis sėdinčią žmonių mišnį enkavedistai apsupo ratu. Jie taip pat susėdo, atstėjant į mus savo automatinius šautuvus. Kiek toleliau nuo mūsų iš anksto jau stovėjavo tankai, šarvuočiai, sunkvežimiai, kulkosvaidžiai ir artillerijos pabūklai. Pradėjus kam nors kilnotis iš vietus, enkavedistai iš savo automatinėmis paleidžia visą seriją šūvių viršum mūsų galvų, todėl judėti mums buvo labai povojo. Kiek pasėdėjus, visiškai sutemo, ir mums buvo išsakyta gultis tose pačiose vietose, kur sėdėjome.

(B. d.)

Didelis smūgis Anglijai

BANGOKAS. Žinomis is Delhi, šiandien čia pradėjo posėdžiauti Indijos centriniai išlaidavystės rūmai. Indijos musulmonų lygos pirmiūninkas Jinnah pranešė, kad lyga, protestuodama prieš anglų politiką Indijoje, nu arsi bo'ko tuoti šiuos rūmus. Toki pat nutarimai padarė ir visos Indijos tau nis kongresas. Kongreso nariai dalyvaus rūmu posėdyje kiekviena diena, norėdami užtikrin'i savo mandatus. Šie nutarimai polinuose sluoksniuose laikomi rim'u smūgiu Anglijos vyriausybei Indijoje.

AIRIU DEMONSTRACIJOS PRIE ANGLIUS

ZENEVA. „Times“ žinomis, abieju šiaurės Airijos parlamento rūmu nariai nacionalistai surengė Belfaste protesto demonstraciją prieš britų viduus ministro Morrisono įsakymą suimti šiaurės Airijos atstovą Cahit Healy. Per demonstraciją buvo paskaitytas laiškas, kurį Cahit Healy iš Londono kalėjimo atsiuntė britų viduus reiškalių ministerijai. Healy tame laiške pabrėžia, jog jis esas airis ir pasisakas už visiško Airijos neutralumo politiką. Vienintelis dalykas, kuriuo jis domisi, yra visiškas jo tėvynės išlaikymas.

„Times“ apie Rytų frontą

ZENEVA. „Times“ karo korespondentas rašo, kad padėtis Rusijos žuri būti apibūdinta kaip rimta. Rusai patys pareiškė, kad vokiečių žygiamas į prieš Doneco kasyklų srityje „dar negalėjo būti stabdytas“.

BRATISLAVA. Iš 1.500 žydų, kuri iki lapkričio 1 d. turėjo išvykti iš Slovakijos sostinės, jau 1.200 asmenų iš Bratislavos išvyko savo noru. Kiek žinoma, žydai bus koncentruoti 14-je Slovakijos vietu. Žydų „sostinė“ bus Seredas.

Mes matome, kad jau ir jie sunkokai velka kolas, nors jie po truputį pasilsėdami keičiasi, nes drauge važiuoja jų sunkvežimiai, kurie veža juos daiktus ir juos pačius pavéžina.

Pagaliau priėjome ir mūsų išganymą — upę. Nežinau kaip ji vadini, tur būt, koks nors Berezinos intakas, maždaug panašus į Nevezį, apie trisdešimt kilometrų nuo Minsko. Mūsų visą vorą suvarė į dešinę plento puse, palaij medinių tiltą, ant pievos. Enkavedistai susėdo aplinkui mūsų vorą ratu nuo tilto iki upės. Viši tuoju puolėsi gerti vandenį kas kuo ir kaip imandydamas. Aš savo kojomis nebegalėjau prieti prie vandens. Atėjus prie upės, tuoju kriau ant pievos ir gulėjau, kaip maišas. Vandeni man neše mano skrybėlė Vincukas M-nas, kuris labai rūpinosi manim. Nors mano draugai ir draudė iš karto perdaug gerti, bet aš vis tiek negalėjau atraukti lūpų nuo vandens. Man atrodė, kad vanduo yra geriausias maistas. Iš karto pasijutau esąs sotus ir stiprus, tik nuo žemės savo jégomis pasikelti dar nebegalėjau, nes pasiuustusiai gėlė kojas. Niekaip negalėjau suprasti, kaip tos moterys dar gali laikytis: nejaugiai jos galiai būti ištvermingesnės už virus. Tiesa, minskiečiams kaliniams kiek lengviau kėsti, nes jie buvo sotiesi ir šiokio tokio maisto dar su savim turėjo. Daugelis moterų, ma

Tarybinis žemės ūkis

Daug nerealū ir kvalių reformų padaryta Tarybų Rusijoje, bet už vis kvaliausia yra jų išvystyta žemės reforma. Kaimiečius ji ištūmė į tokį skurdą, kurio europietis negali išsaizduoti ir suprasti, o miestiečiams ji suteikė — labai skurdžias mitybos sąlygas. Ši reforma daug prisiėjo prie to, karinio pralaimėjimo, kurio sulaukė Tarybų Sajunga.

Ivykus komunistiniams perversmui, 1918—1919 m. dvarų ir stambesnių ūkininkų žemė buvo išdalinta kaimo bežemiams ir mažažemiams. Isikurė daugybė smulkų ūkių, kurie po pilletinio karo su naikinimui, pradėjo greitai atsigauti. Ėmė kiek kilti derlius; padidėjo gyvulių skaičius. Tačiau, individuus ūkis kaimo komunistam nepatiko: toks ūkis, nesiderino su socialistine sisteme, nenorėjo pasiduoti produkту kainų reguliavimui, jų privilomatom surinkimui ir t.t.

Nuo 1928 m. visoje šalyje pradedama išvystyti nauja žemės reforma: individualus ūkis naikinamas, o jo vietoje kuriamas kolektivinius arba bendrinis. Naujai surukturūkiasi trumpai ir vadina kolchozais. Ūkų kolektivinimas vykdomas prieverta ir nepaprastai greitu tempu: 1930 m. apie $\frac{1}{2}$ visų ūkininkų buvo suvaryta į kolchozus, o po kelių metų — beveik visi.

Kolchozas yra bendrinis, arba kooperatinis ūkis, kurio nariai — buvę ūkininkai. Jiems palikta tik $\frac{1}{4}$ ha žemės, gyvenamasis namelis ir dažniausiai tvartelis. Jie turi teisę laikyti 1 arba 2 karves, kiaulę, porą avų ir neribota skaičiu paukščių. Visi kiti gyvuliai — arkliai, raguočiai, avys, kiaulės — yra bendrinis viso kolchozo nuosavybė. Praktikoje paskiri kolchozininkai karvės, kiaulės ir avus dažnai visai neturi, nes, kaip matysime, jie yra neapsakomai ne turtingi ir neturi iš ko jų nusipirkti ir išlaikyti; jie turi tik kiek paukščių; kartais ožką, avį ar pan.

I kolchozus suvaryti 500—600—700 ha ploto ūkininkai; visus darbus jie dirba į gyvulius prižiūri bendromis jégomis. Kolchozas turi visų narių išrinktą valdybą ir plrmininką, kurie vadovauja vienims kolchozo darbams. Kaip vien Sov. Rusijoje, rinkimai nelaisvi: įsakoma išrinktini "patikimi partijai ir režimui" asmens; jų tarpe pasitaiko girtuoklių, vagių, o daugiausiai tai nerealū žmonės, visi nesugebėti kolchouzi vadovauti. Jau vien tai sudaro didelių sunkumų išankamai tvarkytį kolchozų reika-

lus. Prie to prisideda kolchozininkų tamsumas, nepasidavimas drausmei, daugelio palinkimas vaigiauti ir t.t. Dėl to kolchozai negali išsaizduoti ir suprasti, o miestiečiams ji suteikė — labai skurdžias mitybos sąlygas. Ši reforma daug prisiėjo prie to, karinio pralaimėjimo, kurio sulaukė Tarybų Sajunga.

Vieniems žinoma, kad ūkui, ir ypač stambiam, reikalingi tvartai gyvuliams, daržinės javams, sandėliai grūdams, patalpos mašinoms bei padargams ir kt. Krašto ūkio kolektivinimo vadovai turėjo apie pagalvoti. Deja, tai kaip atrodo, buvo užmirsta:

perražiuoti per kraštą daug šimtų kilometrų ir bendriniai, vadinti, kolchozai, trobes u reliai kur ištepmatai. Visur išsirogo labai paprastos, išimtinai medinės, be pamatių, dažnai kiaurais staudiniai ar mediniais stogais pačių kolchozininkų trobelės.

Pašarai ir javai beveik visur laikomi lauke kupertose. Gyvuliai, kurių Sovietų Rusijoje labai maža, grūdami i mažus ir primityvius kolchozininkų tvartelius.

Grūdų krūvos kur-ne-kur

supil os ant žemės prie stočių be jokios pastogės.

Kur kolchozininkai laiko kitus grūdus, nepavyko išaiškinti.

Nedidelis kolchozų skaičius pastaraisiais metais turėjo bendrus tvartus ir grūdų sandėlius. Daržinių niekur neteko matyti. Sie pastatai tačiau visi be išlėsties mediniai, dažniausiai iš apvalių rastų, labai primityviai pastatyti, neretai be fundamentų. Pamatės tokius trobesis, Lietuvos ūkininkas niekuomet nepatikėtų, kad tai 600—700 ha plotui skirti nauji pastatai.

Prieš eidami į kolchozus 1928—1930 m. Sov. Rusijos ūkininkai masėmis skerdi gyvulius, todėl kolchozai senai labai mažai ju teturėjo. Pastaraisiais metais jų skaičius pakillo, bet, vis tiek gyvulų skaičius dar kelių kartus mažesnis, kaip pažangesnė Europos šalyse.

Gyvulių skaičius 1.000-čiui ha naudojamos žemės (1938 m.):

Aukščiai	Galvijai	Avys	Kiaulės
Tarybų Rusija	26	82	41
Lietuva	143	295	308
Vokietija	124	719	848
Danija	182	1028	917

Nesant gyvulių, nėra ir mėšlo, o be mėšlo negali būti gero derliaus.

Zemės ūkio parodoje Maskvoje lentelėmis ir diagramomis parodyta, kad Sovietų Rusijoje dirba 500.000 traktorių, o Jungt. Amerikos Valstybėse — tik 127.000. Vadinasi, Rusijos žemės ūkis daug labiau motorizuotas, kaip J. Amerikos Valstybių, nekalbant apie kitus kraštus. Bet tai grynausias melas: dvejose keliuose per T. Rusiją pavasarį ir vasaros pabaigoje,

nukeliauojas apie 2.500 km, auto- rius matė tik 7 traktorių, iš kurių vienas dirbo (sėjo), o kitis stovėjo kelyje, laukoose, pa- krūmniais, o apli juos krapštē- si traktorininkai.

Gal būt, pusė milijono traktorių buvo užplanuota išleisti; išleista buvo daug mažiau, o išleistieji greit-

sugedo, be rimtų dirbtuvų negalėjo būti atremontuoti ir rūdija kur nors diligynuose. Zemę kolchozuose dirba dažniausiai moterys. Ariama vienu arkliau. Akėja taip pat moterys, pasiskinkę vieną ar du vagonais arkliaukus.

Tokių padėčių esant, kolchozininkai, suprantama, daug pagaminti negali. Juos užbaigia priva- lomi įvairių produkų statymai už labai menkas kainas. Lietuvos ūkininkai šita "malonuma" jau žino. Nenuostabu, kad

kolchozininkai varsta tokį vargą, kokio mes negaime išvaiduoti: jų trobelės men- kiausios ir sukrypę; baldų jo- se beveik jokių; kolchozininkai aplyše, vyžoti, arba basi, min- ta duona ir kože, kurių taij pat ne visuomet pakankamai turi.

Net parodomejį kolchozai ir sovchozai, kurie yra prie Maskvos ir į kuriuos nuolat vežiųjami užsienėjai, duoda medžiagos pasijuokti ir rodo, kiek neįsmintingi yra tarybinio žemės ūkio tvarkytojai. Stal plieno ūkio sovchozas Lesnyje Pollany, įkurtas paties Lenino. To ūkio trobesiai mediniai, primityvūs; karvės — labai geros, daug plieno duodančios. Bet tas

sovchozas neturi teisės seti žiemmenčiu, nes yra gyvulių ūkio zonoje: ir todėl trūksta kraiko ir mėšlo. Dėl to ir laukų derlius visai būglas 280 ra- guočių seriami iš kitur atvežti pašaru.

Sio dvaro darbininkai gauna 100—150 rublių per mėnesį ir turi mo- kėti: už duonos kilogramą 90 kp., už pieno litrą 1.80 kp., už mėsos kilogramą 22 rublius, už svieso kilogramą 28 rublius ir t.t.

Kitas pavyzdys. Iši (Lenino) vardo kolchozas (35 km. nuo Mask- vos), turi verstis sodų ir daržų ūkui. Turi 70 ha didumo nesenai pasodintą sodo ir daug daržų. Jam uždrausta seti žiemmenčius; jis turi tik kellas niekanet netikusias karvutes. Dėl to šis ūkis neturi mėšlo ir negali išanksti patrėpti daržų ir medelių. Sie todėl visai nuskurde ir neauga. Be to, medeliams trūksta drėgmės, nes sausoje vietoje jų niekas nelailsto. Lengva išvalduoti, kaip atrodo šio ūkio "parodo- miejų" daržai ir sodas!

J. K.

bebriti imperijos žaliau žaltinių ir kartu perleisti į naujas bazes. Tuo Jungtinės Valstybės siekimas užviešpatauti Angliją darosi vis didesnis.

Norvegijos vandenų jėga — naujajai Europai elektrifikuoti

Viename iš paskutinių „Deutsche Zeitung im Ostland“ numeriu idomiu būdu palielčiamas dideles ūkinės reikšmės klausimas, paminėtas šios informacijos antraštėje. Pati iškeliamoji idėja yra, pasakyti, sensacinga, nes dalyko apimtis yra didžiulė, europinio masto. Štai minimojo laikraščio pateiktas apskalčiavimai bei samprotavimai.

Norvegijai tenka kone ketvirtis — 23%, arba 80 miliardų kWh — visos Europos vandens jėgos, galimos panaudoti elektros energijos gamybai. Kad šiuo atžvilgiu Norvegija yra išimtinė padėty, vaizdžiai pamatyti, prisimine, jog toj šalis tesudaro tik 6,5% viso Europos ploto, o jos gyventojai tesudaro tik 0,8% Europos gyventojų. Negalima užmirsti, kad daugumas Norvegijos vandens jėgos šaltinių savo gamtine padėtimi turi žymiu pranašumą prieš kitas mūsų žemyno šalis, nes, sakymis, Pietų Europos vandens jėgos žaltiniai — upes — labai neigiamai veikia vasaros ir rudens sausros.

Ligi šiol Norvegija telchaudingo tik 15 proc. vos išnaudotinos vandens jėgos. Ypatingai elektrifikuo-

tos yra pietų ir pietryčių Norvegijos sritys — Østfoldo, Akershus ir Telemarken. Iš viso yra 2.774 stotys. Iš jų aštuonios gaminiai po daugiau kaip 50.000 kW, iš viso 740.000 kW; 37 stočių galingumas yra tarp 10.000 ir 50.000 kW (jos visos kartu sudaro 780.000 kW). Visos kitos stotys mažesnės.

Be ateinanti naujosi Europos tvarka, kaip pažymi „DZ i. O.“, i platesnius europinius rémus įstačiai iš klausimą — labiau išnaudoti Norvegijos vandens jėgą. Vieni iš

didžiausių elektros srovės sunaudotojų yra elektros motorai darbo mašinoms varyti. Kad būtų taupoma tokia vertinga žaliava, kaip anglis, tenka kaip tik daugiau atsiremti į vandens jėgą, kurios rezervų pakaktų dabar sunaudojam elektros srovės kleikiui padvigubinti ir net patrigubinti. Pilgi vandens jėga pirmoj eilė tikslas pritaikinti elektrochemijos ir metalurgijos pramonėl.

Anglija vis daugiau darosi priklausoma nuo Amerikos

TOKIO. Laikraštis „Japan Times and Advertiser“ konstatuoja, kad pirmą kartą ašikai buvo nūviesta Jungt. Valstybių politika, padariusi admiroliui Starkui pareiškimui apie keturį Jungtinės Valstybės bazių įsteigimą britų salėse. Taja politika siekiama ne tik padėti Anglijai, bet tuo pačiu tai reiškia tai, kad Jungtinės Valstybės užviciapatauja Angliją. Ber-

mudų salų perleidimas už 50 laivų naikintoju ir dabartinis naujų anglių laivyno bazių perleidimas Jungtinėms Valstybėms rodo, kad Anglija jau nebegali viena kovoti su Vokietija. Pranešimai parodė, kad Anglija jau yra prašius Jungtinės Valstybės apsaugoti britų salės. Taja politika siekiama ne tik padėti Anglijai, bet tuo pačiu tai reiškia tai, kad Jungtinės Valstybės užtikrina interesus Rytų Azijoje ir kad, antra vertus, Amerika reikalauja suteikti jai kontrolę visu

ta, partija ir vyriausybė ruošia socialinės. Kas greičiau apsės, tas leimės lenktynes, tam partija ir vyriausybė — sako, — leis aplankytį Maskvoje vykstantį žemės Giko parodą.

Tai aš einu namo ir tuoju sėju.

— Vėjelis keliai lyg norėdamas eiti namo. — Tikrai laimėsiu, — prideda.

— Kad labai anksti, sniego dar yra, — nustebia instruktorius.

— Ka bendro sniegas turi su soc-

lenktynėmis?

— Nieko, bet, matot, grūdai gal-

sualti, — abejoja jis.

— Ne, nenušals, — pašoko Dagilis.

— Aš ananest į storas pusnis pasėjau avėjas, tai kad išaugo, kaip rugių. Ale kur, aukštėsnius už rugius.

— O ar tu, kaimyne, atsimeni mano miežius, — tyda Naujokas garsiai klausia kaimyną, kad girdėtu instruktorius, — pasėjau tuoju po Kalėdų. Atrodė, kad sušals. Ale kur tau! Kai éme augti, tai net įvarpyti teko, kad nesugriūgiu...

— Na štai, draugai, — vėl prašneko Pakaūnas, — klek draug naudos iš tokiai susirinkimui. Išsiaiškinom, kad Javas ir įsniega gallina sėti. Ir Stalinas rašo, kad pašale grūdai geresni vaisiui duoda...

Visi ūkininkai prunkštė į delnus.

Garbės prezidiumas neramiai judėjo, mat jame buvo vienos kitas ūkininkas, dirbusi žemė. Bet dr. instruktorius ramiai tétes toliau:

— Vargu ar jūs girdėjote ka aplie sėjomaina. Aš čia nors trumpai pamėjau. Supažindinsiu. Zodis sėjomaina kiles iš to, kad sėjama abiem rankom pakaitomis. Kai viena beri grūdus dirvon, kita — semi iš sėtuvės. Iš to išsėjama.

— Žiūrėk, — sako. — aš išvaliau žemės, — aš išvaliau žemės, — aš išvaliau žemės...

— Už socializmo atstovo šmeižimus.

— Pareiškėjau. — ūkininkas išvaliau žemės...

— Nera tokios tvirtovės, koks bolševikas nepalimtu, o su buožėmis ir laudėmis priešas susidoroti — vieni juokai.

O dabar niekas nežino nei išvežėjų, nei instruktorius likimo. Sklinda gandal, kad slapstosi miško užmiršės bolševistinės tvirtovės ir jų paėmimą,

Pavasario sėjos mitingas

JONAS BIRŽYS

Šeštadienio vakare visiems mūsų apylinkės valstiečiams buvo pranešta, kad sekmedieni, pieninės salėje, išvykla gausus mitingas pavasario sėjos reikalu. Nenorintieji dalyvauti, esą, gal nedalyvau, bet jie vėliau tegu neypksta, jei bus laikomi liūdėjai.

O kuris gi valstietis nori būti liūdėjai, atseit, savo priešas? Negi sunku, pagaliau, į mitingą nueiti. Dešimtis kilometrų į atlaikus važiuoją, tai k

Išėjo, pasibaigė...

Jei kas prakūtins Laisvės alėja, ne taip sau šleivuodamas, bet atydžiai žvegdamas į krautuvų langenas, tas pastebės vienai reiškinį. La'svės alėjoje atidaryta daugiau knygynų negu buvo. Daug jau atidaryta, o kai kurie dar tebetvarkomi. Tačiau buvusis Pribacio knygynas, o vėliau 6 Valstybinės Leidyklos knygynas, dar tebetvarkomas. Iš šios pusės matyti nudažytos langenos lentynos, kurios dar tebedžiūsta. Atrodo, kad knygynas laukia patogaus momento būti atidaromas. Tenka spėti, kad knygynas tvarkomas kurios nors privačios iniciatyvos. Tai vien Laisvės alėjoje, bet galimas dalykas, kad ir kitose gatvėse panašūs reiškiniai galima pastebėti. Tai, be abejo, kultūrinių pobūdžio reiškiniai.

Tiesa, jei kas pastebėtu, kad vieni užlaryti, o kiti atidaro, tai tektu atsakyti, kad atidaryta iš viso knygynų daugiau, drauge su uždarytai-

siems. Tekty tiki vieno dalyko žiūrėti, kad knygynas būtų sunorūmuotas, kad nebūtų kainu svyravimui ir kitokiu knygų prekybos negeroviu.

Tačiau drauge su tuo džūginančiu reiškiniu tenka ir nusiskuti. Kai kuriuose knygynuose daugelio knygynų nebėra. Jos jau parduotos arba kaip pardavijų išprasta ateikti — Halibalg, išėj... Knygynuose galima išžirsti beveik standartinio pobūdžio dialogus.

— Duokite Kudirkos „Satyras”.

— Išėj, pasibaigę...

— Kalp tai gall būti? Juk „Satyras“ ka tik išleistas.

— Taigi, ka tik išleistas ir ka tik pasibaigę...

— Tada prašom Vienuoju „Viešniai iš Maurės”.

— Nebeturime. Yra dar vienas Viešnui raštų tomas, bet „Viešnios“ ten nėra.

— Žemaitės raštų nebeturime.

— Prašom Karsavino „Europos kultūros istorija”.

— „Europos kultūros istorija“ seniai išsibaigė. Kai kuriu tomu nebebuvo jau tarybiniai laikais.

— Vaje, vaje, tai ka sė dabar darys.

— Prašom pažinti Kolumbo kelionę į Ameriką.

— Na ka gali, duokite.

— Tiesa, duokite lietuvių dainų mellodijas, Brazio, tautosakinės.

— Nebeturime, išėj, pasibaigę...

Pasiteiravus teko sužinoti, kad kai kuriu knygy dar yra, nes tai pareina nuo sandėlių atokumo, atgabėjimo priemonė apstumto ir nuo kito dalyku. Tačiau apskritai daugeliai knygų — išėj, pasibaigę. Todėl mūsų leidėjai sustoja ties dideliu uždaviniu paruošti ir išleisti naujų knygų. Be abejo, tik geru knygų, nes tik tokios teperkamos.

KRONIKA

SE ŠVIETIMO VADYBOS ŽINIOS
DRAUDŽIAMOS STEIGTI MOKINIŲ
ORGANIZACIJOS

Švietimo Generalinis Tarėjas griežtai uždraudė steigti mokyklose bet kokios organizacijas be Švietimo Vadvybos žinios. Šiam įsakymui nusižengusieji mokytojai ir tarnautojai bus atidžiai iš tarnybos, o mokiniai — šalinami iš mokyklos.

Mokiniai laisvalaikui produktingai sunaudoti mokyklose galės veikti tik mokytoju vadovaujami dalykiniai būreliai, kurie tikslias mokiniai pagmėgti dalyko žinias pagliinti.

MOKSLEIVIAI RAGINAMI PUOŠTI
KARIU IR PARTIZANU KAPUS

Švietimo Generalinis Tarėjas parašino mokinius, kad rudens atostogu, ypač Vėlinių diena, jie kuo daugiausiai prisidėtu prie savo tėviškėje esančių vokiečių karių ir partizanų kapų papuošimo.

MOKSLEIVIAI RAGINAMI PA-
RINKTI KARIAMS KALĘDŲ
DOVANU

Artėjant Kalėdų šventam, Švietimo Generalinis Tarėjas parašino Lietuvos moksleivių neužmirštį vokiečių kariuomenės karui ir apsaugos bataljono karui, kurie kovoja dėl mūsų ir visos Europos įvadavimo iš žydiškių bolševiškių junco. Tai prisimine, mokiniai raginami iš anksto ruošti Kalėdų švenčių proga parengti kovotojams dėl mūsų gražesnės ateities dovanų: vėlininių megtuukų, pirkinių, kojinų, kaklaiščių (šaliukų) ir t.t.

Tam reikalui mokiniai ypačiai raginami panaudoti rudens atostogas kurios bus nuo XI. 1 iki XI. 10. Per

taip mokiniai galėtų gauti iš namų medžiagos, nusistatyti, kaip nori dovanoti, arba jau ir paruošti dovanas.

Viešo dovanos turi būti iš anksto siunčiamos į Švietimo Vadvybę.

PASKIRTI JAUNUJU OKININKU
RATELIU VADOVAI

Jaunuju okininku rateliams Žemės Ūkio Rūmų jau paskirti vadovai. Daugiausiai vadovais paskirta pradžios mokyklu mokytoju. Dabar daugumumas vadovų tvarko bolševiku sunaikintų ratelių inventorių.

Jau pradėta ir pati ratelių veikla. Yra paskelbtas valmedžių seklių ir gilių rinkimo konkursas, o ūžiominis dienomis dar bus paskelbtas ir referendumas.

Kiekvienam rately bus organizuojami kursai, kuriuose ratelių dalyviai galės pramokti daugiau rankdarbių, kad kuo daugiausia būtiniausio vartojimo dalyku galėtų pasigminti iš prieinamiausies medžiagos.

„MADAME BUTTERFLY“ OPERA

Kauno Teatre valdinama ne 1941. XI. 1, bet rytoj, 1941. X. 31. Bilietai, parduoti į „Madame Butterfly“ spektaklį, buvo 1941. XI. 1 data, galioja rytoj, 1941. X. 31.

Butterfly rolyje pirmą kartą pasidodys P. Zanušinskaitė, be to, dalyvauja: Arnastauskienė, Auga tytė Gutauskas, Kutkus, Mažeika, Orantas, Puškorius. Diriguja M. Bukišia.

RENGIMAI AMATININKAMS
KURSAI

Lietuviai amatininkų skaičius anksčiau palyginti buvo nedidelis. Todėl šiuo metu kaip kuriuo amatu šakose yra juntamas amatininkų trūkumas. Tam trūkumulė psalinti Kauno Prekybos, Pramonės ir Amatių Rūmai rengia kepurininkų, aulininkų, kailiai Kirpių ir laikrodininkų kursus. Jau baigiamos ruoštis tiems kursams programos. (r)

UŽTEMODYMAS

Handien nuo 17.18 līgi 6.56 val.

LIETUVOS GELEŽINKELIU II-AS
EKSPLOATACIJOS

ruožas praneša visiems norintiems išgytį geležinkeliečio — eksploatacinių specialybę ir gauti nuolatinį darbą geležinkeliose, kad artimiausiai laiku. Kaune, Čiurlionės g.vėj 12 Nr. pradės veikti III-ji „Geležinkelio agentams paruošti“ laida. I kursus prirenamai visi priešais ne jaunesni 21 ir ne vyresni 50 metų amžiaus, sveikatos žvilgesiu tinkamai geležinkelio tarnybai I kategorijai ir baigę:

a) stoties budėjoto pareigoms — nemaišau 4 klasės nereformuotos lietuvių arba vokiečių gimnazijos, arba nemaišau 2 kl. reformuotos Lietuvos gimnazijos.

b) konduktorių, lešmininkų, derinėjų, vagonų sukabintojo pareigoms — baigę lietuvių arba vokiečių pradžios mokyklą.

Piličiai, sekmingai baigę kursus ir laikinė nustatytus kvotimus, bus skiriami praktikai atlikti iš po to priimti i nuolatinę tarnybą geležinkeliose.

Kursantai bei praktikantai bus pagal nustatytas normas atlyginami.

Maistu ir naikvynė kursantai pasirūpina save jégomis.

Vieši norintieji kursus lankytų turi paduoti prasymus, pridėjus gyvenimo aprašymus ir mokslo pažymėjimus i II Eksplatac. ruoče rašt'ne. Čiurliūnės g.vėj 12 Nr.

Apie mokslo pradžią bus paskelbta atskirai, vietiniuose laikraštyse.

II r. Eksplatacijos ruožas
3085(1)

SPORTAS

Latvijos lengvatletų pasekmės

šiandien: 35.000 m — 2:13:37,0, maratonas — 2:41:38,2.

110 m kliūtinio bėgimo rekordininkas yra Sponbergas — 16,2. 200 m kliūtinis bėgimas — Girsensohno laimikis — 26,2. 400 m kliūtinio rekordas priklauso Martinfeldui — 57,8. 3000 m tokį patį bėgimą geriausiai prabėgo Vitolis — 9:18,6. Ši laiką Vitolis parodė Berlyną olimpiadoje, kai atbėgo ketvirtuoju.

Estatučių rekordai tokie: 4x100 m — 43,0 (1940 m.), 4x200 m — 1:33,3 (1935 m.), 4x400 m — 3:24,8 (1940 m.), olimpinė estafetė (200+200+400+800 m) — 3:38,8 (1936 m.), 3x1000 m — 8:07,2 (1931 m.), 4x800 m — 8:22,2 (1934 m.), 4x1500 m — 16:59,9 (1935 m.), 100+200+400+800 m estafetė — 3:41,2 (1926 m.).

Suolyje i toli geriausias Rudzitis — 7,31 (1929 m.), i auksčių meisteris Dimza, žuvęs nuo bolševiku, — 1,87 (1930 m.), su kartimi rekordininkas Vesmanis — 3,85 (1938 m.), triauolio rekordo savininkas Markaus — 13,96 (1939 m.).

Disko metime žauniausiai pasirodė Baronovskis — 46,62 (1937 m.), ietininkas yra Jurgis — 67,68, rutulio metime geriausias Dimza — 15,19 (1931 m.), kūjo metimo rekordas priklauso Selgai — 48,57 (1940 m.). Disko abiem rankom toliausiai numetė Sukatnekas — 76,16 (1922 m.), ietij abiem rankom — Jurgis, kurio pasekmė 102,95, yra išlikusi iš 1933 m. Rutulio abile rankom rekordas yra pasiekta Jakobsonas — 25,85 (1939 m.).

Žuvo du suomių slidininkai

kur numato aplankytį šiuos miestus: Dessau, Magdeburg ir Berlin.

— Policijos sporto šventėje Dortmundė pasiepta aizymėtinė pasekmė. Vletinis sportininkas Lutz numerė kūjų 55,84, o Luetgemier gražė nusviedė 69,70.

— Lapkričio 2 d. Hamburge ivyks tarptautinės rankinės rungtynės Vokietija — Danija. Tai bus 50-tasis vokiečių rankinio rinktinės tarptautinės susitikimas. Pirmosių panašios rungtynės ivyko 1925 metais, kai kovota prieš Austriją. Iš 49 rungtynių vokiečiai laimėjo 45 ir tik keturių kartus išėjo iš alkstės pralaimė. Buvo žaista prieš 10 valstybių. Ivarčiu santykis 695:260 Vokietijos pasekmė nusviedė 69,70.

— Oslo mieste futbolo rungtynes žaidė kariu vienuoliukė su vietas norvegų rinkine. Norvegų futbolininkai pasirodė visiškai puikiai ir susitikimą laimėjo 3:1. Kitą mėnesį norvegai vyks gastoju į Vokietiją

Ostmarko futbolo pirmenybėse daugiausia išvarčiu iki šiol yra imusie šie žaidikai: Reitermayer (Wacker) — 12, Decker (Vienna) 8, Binder (Rapid) ir Jellinek — po 6.

Fubolas užsienyje

Italijoje pirmenybių kovos davė netikėtū pasekmėmis. Genua 93 savo aikštėje nugalejo meisteri AC Bologna 3:2. Taurės rungtynėse iki šiol sekmingai éjė lygos naujokas Modena pralaimėjo FC Milano 1:7. Kitos pasekmės: FC Torino — Liguria 3:2, Lazio — Triest 0:0, Ambrosiana — FC Venezia 0:0, AS Roma — Napoli 5:1, Atlanta Bergamo — Livorno 4:0, Florenzia — Juventus 1:1. Bulgarijų futbolininkai ruošiasi rungtynėms su vokiečiais. Sofijos rinktinė susitiko su Kroatijos meisteriu Gradjanskai ir sužalė 2:2. Danijos pirmenybės meisteris Frem privertė pasiduoti Akademisk Boldklubben Kopenhagen 2:1. Hellerup IK ir Boldklubben 03 Kopenhagen sužalė 1:1. Belgijos pirmenybių lentelėje pirmauja Liege SK, paskutinės rungtynės nugalejus FC Mechelen 3:0. Praėjus metu nugalejotas AC Brugge 2:0 ir lentelėje užima antrą vietą.

66) Buožių pr. m. ved. Stukaitė Janina — Diemedžių pr. m. vedėja,

67) Biržų m. pr. m. mokyti. Puedžiūnas Martynas — Kupreliškio pr. m. vedėja,

68) Kraštu pr. m. ved. Kreliškienė Valė — Palaimos pr. m. vedėja,

69) Kretingos aps. Daukšių pr. m. vedėja,

70) Kretingos aps. Daukšių pr. m. mokyti. Strelčiūnienė Adolfina — Salamiesčio pr. m. vedėja,

71) Kretingos aps. Daukšių pr. m. mokyti. Drągnaitė Aldona — Vaškų pr. m. vedėja,

72) Stačiūnu pr. m. mokyti. Ožkinis Antanas — Vaškų pr. m. vedėja,

73) Noreikių pr. m. mokyti. Zundelevičius Paulius — Staškavičių pr. m. vedėja,

74) Kadaru pr. m. mokyti. Katilėvičiūtė Elzė — Staškavičių pr. m. mokytoja,

75) Sakonių pr. m. mokyti. Strelčiūnienė Juozas — Degesiu pr. m. vedėja

Mokytojų pakeitimai

BIRŽU APS.

Biržų aps. pradžios mokyklose nuo š. m. rugės 1 d. savo prašymais paaskirti: 1) Keželytė Matilda — Laužinskienė pr. m. mokytk. 2) Inčiūra Lioginė — Bečiūnu pr. m. mokytk. 3) Žemaitytė Anelė — Suosto pr. m. mokytk. 4) Zvagulis Aleksandras — Zvejetgalos pr. m. mokytk. 5) Valintė Eugenija — Skrebotiškio pr. m. mokytk. 6) Buiždaitė Valė — Smilgių pr. m. mokytk. 7) Rumyptė Emilia — Anglininkų pr. m. mokytk. 8) Zablackas Petras — Daujėnų pr. m. vedėju nuo 1941. VIII. 1, 9) Kregždė Andrius — Užuilių pr. m. vedėju nuo 1941. VIII. 1, 10) Medelis Romualdas — Vabalninko pr. m. vedėju nuo 1941. VII.

Pelnas dėl pelno

Darbas ir duona yra dvi neatski- riamos savokos, tačiau darbas suponuoja ne vien duoną. Juk darbo vardu mes vadiname tik tas žmogaus pastangas, kurios, teikdamos dirbandžiam duonos, yra naudingos visuomenei. Prekybininko darbas nuo tos visuomeninės tarnybos taip pat nėra laisvas. Atvirščiai, jis dar ypatingiai susijęs su visuomenė, o jo santykis su duona, atseit su uždarbiu, būdamas labai nepastovus, yra itin subtilus. Prekybininkas savo darbuoteje ne karta turi rizikuoti; jis, užuot uždirbęs, kartais turi net stambiu nuostolių. Todėl, kad užtikrintų savo egzistenciją, jis, susidarius palankiai konjunktūrai, gali turėti ir stambesnį pelną. Tas pelnas šalia asmeninio patogumo turi ir visuomeninės reikšmės, nes įgalina prekybininką tobuliai tarnauti tautai.

Tai su atitinkamomis pataisomis pasakyta apie visokias prekybos formas: valstybinę, kooperacinię, privatinę ir net apie tokį atsitiptinį momento prekybininką, kuris, norédamas išgyti kitą būties vertybę, išneša į turą savo padėvėtą drabužį.

Šalia prekybininko šandien mes dažnai girdime spekulianto vardo. Spekuliantas néra prekybininkas, kaip kad vagiai néra amatinių. Mat, spekulianto veikloje visai atkrinta tas esminis prekybos elementas — tarpavimas visuomenėi. Jam rūpi tik pasipelnyti, o daugliausia progu jo savanaudžiam kelinui teikia visokie visuomeniniai sukėrimai, kaip krizės, revoliucijos, karai. Karo metu, kad ir geriausiai būtu organizuojamas viešasis gyvenimas, spekuliacija yra neišvengiamai. Mat, atsakingi valstybės vyrai, vadovaudami koval dėl savo tautos laisvės ir ateities, reikalauja aukotis ne tik fronto karius. Auka, kuri užtikrintų ir paskubintu pergale, turi sudėti kiekvienas taučinės bendruomenės narys, jei ne aukodamas savo gyvybę ir sverkata, tai bent atsisakydamas nuo daugelio dalykų, be kurių talkos metu jam atrodo neįmanoma žmoniškai gyventi. Visa gyventoju masė niekuomet nebus tiek subrendusi, kad laisval ir pilnai siektų šiltų tikslų, nes pagaliau iš masės perspektivos net sunku įžvelgti visą to asmeninio aukojimosi reikšmę ir svarbą. Čia ir susidaro palanki drabužiai spekulianto veiklai.

Spekulianto veikla gali būti labai įvairi. Jis gali iš anksto numatyti, kurių gėrybių karo metu paprastai trūksta, ir iš anksto jomis apsirūpinti, kad vėliau galėtų dešimterio. tai uždirbti. Supirkinėdamas tas gėrybes, jis žinoma, apsunkina priėjimą prie juų kitiems, neturintiems tiek gražaus laiko, ir tuo būdu du kartu apiplėšia savo „klientus“. Tas dvigubas apiplėšimas galimas ir karo sąlygomis, kada kai kurios gėrybės nera dingusios iš rinkos, bet sažiningi prekybininkai, norėdami iš aplėstus kieklius ir norėdami iš geriausiai atlikti savo tarnybą tautai, stengiasi sunormuoti jų pardavinėjimą taip, kad kiekvienas galėtų jų gauti tik tam tikra minimumą. Norint tuo būdu šią išgyti, kartais tenka ir eilėje pastovėti. Tačiau spekuliantai be matant pasistengia užkariauti tas eiles, tuo būdu vėl trukdydami apsirūpinti neturintiesiems daug laiko piličiams, kad paskui iš jų paimitų dvigubą ar trigubą kainą. Sit ir šandien tie patys indai, kuriuos, pastovėjus eilėje, indų krautuvėje galima gauti po 4,5 rublio, turguje parduodama po 10 rublių, ir tai va dinama prekyba!

Todėl naujausius valdžios potvarkius, kuriais atkreiptas tinka mas démesys į spekuliaciją ir stengiamasi griežtais užkirs kelią šiai išsigimusiai prekybos rūšiai, turime nuoširdžiai sveikinti, nes kova su spekuliacija — tai kova prieš moralinį iškrypimą už sveiką darbo savoką, už tarpusavine tautinės bendruomenės narių paramą ir už garbingą lietuvių prekybininko vardo, kuriam žydiškosios komercijos „pelnas dėl pelno“ visai sve timas ir pasibiaurėtinės.

Profesinių Sajungų Prezidiumo ir vedėjų posėdis

Trečadienį, 1941 m. spalio mėn. 22 d., 16 val. profesinėms sajungoms igaliotinis prie Generalinio Komisaro Karo Valdybos vyr. tarėjas p. Wöhrl susaukė bendrą posėdį, kuriame dalyavo prezidiumas, 14 profesinių sajungų vedėjų ir Profesinių Sajungų Centro Biuro skyrių vedėjai. Ivykus

Profesinių Sajungų Centro Biuro patalpose posėdį atidarė ir įžangini žodį taré KVVVT p. Wöhrl, kuris Generalinio Komisaro vardu pasveikino prezidiumą ir profesinių sajungų vedėjus, kuriuos toms pareigoms p. Generalinės Komisaras patvirtino.

Savo pasakytoje kalboje KVVVT p. Wöhrl paaškino apie profesinių sajungų organizaciją ir jos uždavinius. Profesinės sajungos rūpinasi socialinius profesinius ir kultūriniaus uždavinius; jų skyriali yra apskrityste ir valstybė, o taip pat prie istagų ir imonių.

Savo kalbos pabaigoje KVVVT p. Wöhrl ragino susirinkusius prisiėti į profesinių sajungos išgyvendinimo būsimų uždavinių. Profesinių sajungos suorganizacija ir jos uždavinius.

Prekybininkas savo darbuoteje ne karta turi rizikuoti; jis, užuot uždirbęs, kartais turi net stambiu nuostolių. Todėl, kad užtikrintų savo egzistenciją, jis, susidarius palankiai konjunktūrai, gali turėti ir stambesnį pelną. Tas pelnas šalia asmeninio patogumo turi ir visuomeninės reikšmės, nes įgalina prekybininką tobuliai tarnauti tautai.

Tai su atitinkamomis pataisomis pasakyta apie visokias prekybos formas: valstybinę, kooperacinię, privatinę ir net apie tokį atsitiptinį momento prekybininką, kuris, norédamas išgyti kitą būties vertybę, išneša į turą savo padėvėtą drabužį.

Šalia prekybininko šandien mes dažnai girdime spekulianto vardo. Spekuliantas néra prekybininkas, kaip kad vagiai néra amatinių. Mat, spekulianto veikloje visai atkrinta tas esminis prekybos elementas — tarpavimas visuomenėi. Jam rūpi tik pasipelnyti, o daugliausia progu jo savanaudžiam kelinui teikia visokie visuomeniniai sukėrimai, kaip krizės, revoliucijos, karai. Karo metu, kad ir geriausiai būtu organizuojamas viešasis gyvenimas, spekuliacija yra neišvengiamai. Mat, atsakingi valstybės vyrai, vadovaudami koval dėl savo tautos laisvės ir ateities, reikalauja aukotis ne tik fronto karius. Auka, kuri užtikrintų ir paskubintu pergale, turi sudėti kiekvienas taučinės bendruomenės narys, jei ne aukodamas savo gyvybę ir sverkata, tai bent atsisakydamas nuo daugelio dalykų, be kurių talkos metu jam atrodo neįmanoma žmoniškai gyventi. Visa gyventoju masė niekuomet nebus tiek subrendusi, kad laisval ir pilnai siektų šiltų tikslų, nes pagaliau iš masės perspektivos net sunku įžvelgti visą to asmeninio aukojimosi reikšmę ir svarbą. Čia ir susidaro palanki drabužiai spekulianto veiklai.

Generalkomisaro įsakymu, žmonis dienomis Svetimo Vadyboje padaryta visa eilė nauju paskyrimų. Generalinio Svetimo Tarėjo padėjėju pakirtas Dr. A. Rukša, Kuno Kultūros Rūmu direktoriumi — D. Alg. Voikietaitis, jo pavaduotoju — Ptašinskas, Meno Reikalų Departamento direktoriumi Stepas Vykintas — Povilavičius, Vidurinio Mokslo Departamento direktoriumi — Juozas Raimynas ir Pradžios Mokslo Departamento direktoriumi — Stasys Jakštėnas. Tuo pačiu įsakymu, Aukitojo Mokslo Departamento direktoriumi patvirtintas Dr. A. Juškės ir Pedagoginio Paruošimo Departamento direktoriumi — Ignas Malinauskas.

NAUJI PASKYRIMAI SVETIMO VADYBOJE

Generalinio Svetimo Vadyboje padaryta visa eilė nauju paskyrimų. Generalinio Svetimo Tarėjo padėjėju pakirtas Dr. A. Rukša, Kuno Kultūros Rūmu direktoriumi — D. Alg. Voikietaitis, jo pavaduotoju — Ptašinskas, Meno Reikalų Departamento direktoriumi Stepas Vykintas — Povilavičius, Vidurinio Mokslo Departamento direktoriumi — Juozas Raimynas ir Pradžios Mokslo Departamento direktoriumi — Stasys Jakštėnas. Tuo pačiu įsakymu, Aukitojo Mokslo Departamento direktoriumi patvirtintas Dr. A. Juškės ir Pedagoginio Paruošimo Departamento direktoriumi — Ignas Malinauskas.

ATNAUJINAMAS TELEFONO IR TELEGRAFO SUSIEKIMAS

„Kauener Zeitung“ praneša, kad, atsižvelgdamas į vietos ūkio reikalus, Reicho Komiečas leido viešą telefono ir telegrafo susiekiams civiliniu tinklu vienoje Lietuvoje ir Latvijoje.

Be to, pranešama, kad eiga atnaujinata pašto susiekiimas su Minsku.

NAUJI PREKYBININKŲ KURSAI

Kauno Prekybos, Pramonės ir Amatų Rūmai rūpinasi nauju prekybininkų paruošimu. Tam tikslui jau suorganizuoti treji prekybininkų kursai: Kauna, Panevėžyje ir Šiauliuose. Kursuose turės progos pasitobuanti bedirbų prekybos imonėse partavejai.

Plačiai veikia „Dailės“ kooperatyvas

„Dailės“ kooperatyvas vis labiau plečia savo veiklą. Jis turi du skyrius: gamybos ir prekybos. Is gamybos įmonių kooperatyvas turi Kaune medžio gaminį, žaislų, keramikos dirbtuvės, taurinių drabužių siuvyklą ir paveikslų išėminimo dirbtuvę. Kooperatyvas palaiko ryšius ir su kaimo audėjimis. Audėjos gauna iš kooperatyvo medžiaga ir audinio pavyzdžius. Taip pat kooperatyvas iš kaimo audėjų supirkinėja audinius.

„Dailės“ kooperatyvas įkūrė dailininkų salioną, kuris jau davę geru rezultatą: dailininkai pardavė gana daug savo paveikslų. Dabar dailininkų saliono veikla tiek padidėjo, kad

„Pienocentro“ Kauno skyriaus tarnautojui

Zigmui Aleknai

jo mylimam tėvui mirus, širdingą užuojautą reiškia

„Pienocentro“ Kauno Skyr. Direktorius ir Tarnautojai

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...